

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

Білоус С. І., Борисевич Л. В.

**Програма й навчально-методичні рекомендації з історії української культури
для студентів економічних спеціальностей**

Івано-Франківськ

2022

УДК 930.85(477):37.091.12:005.963.5(072)

Рецензенти:

Новосад М. Г. кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Кучера І. В. кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою Факультету психології (протокол №5 від 26.05. 2022 р.).

Рекомендовано до друку вченою радою Факультету психології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 10 від 27.05.2022 р.).

Білоус С. І., Борисевич Л. В. Програма й навчально-методичні рекомендації з Історії української культури для студентів економічних спеціальностей [Електронний ресурс]. – Івано-Франківськ, 2022. – 42 с.

Програма й навчально-методичні рекомендації з історії української культури для студентів економічних спеціальностей ОКР «Бакалавр» ПНУ ім. В. Стефаника подають тематику курсу, плани семінарських занять, ключові культурологічні терміни, орієнтовні тестові завдання, контрольні запитання, завдання для самостійної роботи студентів, систему оцінювання дисципліни; рекомендують навчальні ресурси, літературу; спрямовані для забезпечення якості вивчення дисципліни в умовах онлайн- / офлайн- навчання.

ЗМІСТ

ВСТУП	с.4
1. Навчально-тематичний план дисципліни	с.7.
2. Програма курсу.....	с.8
3. Плани семінарських занять.....	с.13
4. Завдання для індивідуальної та самостійної роботи студентів	с.22
5. Ключові терміни і поняття дисципліни	с.23
6. Орієнтовні тести для контролю знань	с. 27
7. Програмові вимоги	с. 40
8. Критерії оцінювання знань і вмінь студентів	с.41
9. Рекомендована література, ресурси.....	с. 42

ВСТУП

Вивчення історії української культури завжди на часі для українців, а також актуально й для представників всіх інших народів і націй, в очах яких Україна – високодостойна держава, що культивує як національні, так і загальнолюдські світові культурні цінності. Історія розвитку національної культури українців – важлива складова світових культурних процесів.

Базові знання про українську культуру отримують в середовищі сім'ї, школи. В умовах ДВНЗ передбачається систематизація знань, більш усвідомлене, переосмислене й поглиблене вивчення матеріалу з історії розвитку культури України.

Вивчення тенденцій розвитку української культури відбувається завдяки спеціальній дисципліні «Історія української культури» («ІУК»).

Мета «ІУК»: формування у студентів знань про сутність української культури, її прояви, різновиди, роль у вихованні особистостей та розвитку суспільства; розкриття значення знань з історії української культури для перспектив розвитку української нації.

Об'єкт вивчення курсу «ІУК»: українська культура в історичному розвитку.

Особливість даного навчального курсу – висвітлення поєднання й взаємодії культури й духовності, культури й освіти, культури й виховання, культури й релігії, культури й мистецтва різних жанрів, культури й економіки та політичних процесів, культури особистості людини, культури повсякденного життя чи професійної діяльності та ін. в українському суспільному просторі.

Відтак, **предмет «ІУК»:** комплексне вивчення різних сфер прояву української культури впродовж історичних періодів минулого й сучасності, визначення закономірностей розвитку.

Методичні рекомендації з курсу «Історія української культури» розроблено відповідно до Освітньо-професійних програм бакалаврів ПНУ ім. В.Стефаніка за напрямками підготовки: 075 «Маркетинг», 073 «Менеджмент організацій та адміністрування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 051 «Економіка») в умовах онлайн / офлайн навчання.

Основні міждисциплінарні зв'язки: історія України, філософія, релігієзнавство, етика, естетика, психологія.

Згідно навчального плану та Робочої програми «ІУК» (для вищевказаних економічних спеціальностей), на вивчення дисципліни відводиться 90 годин, з яких: 30 годин – аудиторні, 60 годин – самостійна робота студента під керівництвом викладача.

З числа 30 аудиторних годин, передбачено: 16 годин лекцій, 14 год. – практичних занять.

Методичні рекомендації з ІУК описують послідовність засвоєння студентами навчального матеріалу з дисципліни. Виклад і засвоєння матеріалу дисципліни «ІУК» у методичних рекомендаціях подається відповідно до базових етапів розвитку культури – від древніх періодів до сьогодення. Робоча програма «ІУК» складається з таких змістових розділів:

1. Історія української культури: основні епохи давнього періоду.
2. Новий та новітній періоди розвитку історії української культури.

Значна половина часу (60 год.) відводиться для самостійної роботи студента (СРС).

Змістова частина аудиторних занять виписана в методичних рекомендаціях тезисно, за допомогою ключових понять, що розкривають послідовність теми.

А також, автори пропонують для студентів роботу з рекомендованою літературою, джерелами, ресурсами (в тому числі, таку форму роботи як перегляд тематичних документальних фільмів й аналіз їх змісту, висновки). Передбачається, що студенти вчаться формулювати самостійні висновки щодо навчально-пізнавальної інформації, яка є додатковою до викладу матеріалу лекції. Досвід роботи переконує: чим ефективніша й систематичніша самостійна робота студента з дисципліни «ГУК», тим міцніші його знання.

Виклад самостійно опрацьованої інформації відбувається у формі написання есе, створення оригінальних презентацій. До кожної теми семінарського заняття й СРС, додатково пропонуються теми есе, презентацій. Темі презентацій для контролю самостійної роботи студента покликані активізувати їх творчо-пошукову діяльність, приходити висновків.

Завдання (цілі) дисципліни «Історія української культури»:

- вивчення ключових понять і термінів, що є вступом до розуміння історії української культури;
- встановлення взаємозв'язку й взаємовпливу української культури з іншими світовими культурами, зокрема культурами європейського Заходу;
- закріплення знань про основні етапи розвитку української культури;
- встановлення взаємозв'язку української культури з різними сферами життя суспільства (освіта, релігія, економіка, право, державотворення, мистецтво);
- виокремлення ролі особистостей в процесах розвитку української культури; знання про життєдіяльність видатних постатей, що представляють різні етапи історії України;
- розвиток особистого ціннісного відношення студентської молоді до духовних й матеріальних здобутків української культури, держави.

Результати навчання

Студенти повинні

знати :

- українська мова – основа української культури, української держави, тому важливо використовувати її в активному повсякденному вжитку;
- ключові поняття і терміни до розуміння історії української культури
- основні етапи розвитку української культури;
- здобутки, артефакти духовної й матеріальної культури України;
- художні напрями і стилі в українській культурі;
- видатних особистостей минулого й сучасності в українській культурі;
- взаємозв'язок української культури з різними сферами життя суспільства (освіта, релігія, економіка, право, державотворення, мистецтво);
- джерельну основу, де розглядаються важливі питання історії минулого й сучасності української культури.

вміти :

- вільно володіти в повсякденному житті українською мовою;

- використовувати ключові культурологічні терміни й поняття в повсякденному та професійному вжитку;
- визначати ціннісні здобутки кожного періоду розвитку української культури;
- співставляти, аналізувати культурні традиції українського та інших народів;
- виокремлювати проблеми розвитку культури України в контексті світової культури й моделювати шляхи покращення ситуацій;
- аналізувати сучасний стан української культури й культурного розвитку;
- розвиток особистого свідомого ціннісного дієвого відношення до духовних й матеріальних здобутків української культури, держави;
- формувати моделі особистої поведінки у відповідності до стратегій розвитку українських культурних цінностей.

Методи і прийоми навчання з дисципліни «Історія української культури»:

- Словесні: розповідь, бесіда, інформаційне повідомлення, пояснення, уточнення.
- Наочні: презентації, відео-/ аудіо матеріали навчального змісту.
- Інтерактивні: моделювання життєвих ситуацій; вирішення творчих і практичних завдань; спільне розв'язання тематичних проблем.
- Практичні: усні відповіді, захист есе, презентацій; тестовий контроль знань; виступи на студентській конференції.

Вимоги до написання есе:

1. Самостійно висловлена думка з приводу актуальної теми (питання), підведення підсумків.
2. Обсяг есе: 2-3 сторінки (електронний варіант, 14 шрифт, Times New Roman).

Вимоги до написання презентації:

1. Вказати тему /проблему; прізвище й ім'я, групу автора роботи.
2. Висвітлення змісту теми / проблеми; тематичні ілюстрації, та інші види наочності як доповнення до викладу матеріалу.
3. Висновки.
4. Обсяг презентації: 20 слайдів (електронний варіант, 14 шрифт, Times New Roman).
5. Самостійність виконання роботи студентом.

Форми поточного контролю:

- усне й тестове опитування під час практичних занять: оцінювання творчо-пошукових завдань, доповідей, есе, презентацій, рефератів;
- оцінювання робіт КСР.

Вид підсумкового контролю з «Історії української культури» - **залік**.

I. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «Історія української культури»

№ лк.	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінарські заняття	самостійна робота студентів
1	Вступ до історії української культури.	2	-	5
	Українці – спадкоємці давніх культур. Архаїчні культури на території України.	-	-	10
2	Культура України періоду Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.	2	2	5
3	Культура України періоду XIV – поч. XVII ст.	2	2	5
4	Культура України епох бароко, просвітництва, класицизму.	2	2	10
5-6	Культура України XIX – 20-ті рр. XX століття. Національно-культурне відродження в Україні. Велич особистості в українській культурі.	4	4	10
7	Українська культура в XX ст. (30 – 90 рр.).	2	2	5
8	Історія української культури: новітній період розвитку.	2	2	10
	Усього за видами роботи:	16	14	60
	Усього з курсу:			90

II. ПРОГРАМА КУРСУ

Лекція 1. Вступ до історії української культури

Предмет та завдання вивчення «Історії української культури», взаємозв'язок з іншими дисциплінами.

Категорійно-понятійний словник до вивчення «Історії української культури».

Сутність та особливості поняття «культура». Значення культури для людини, суспільства. Націєтворча функція культури.

Види культури, характеристики. Місце української культури в світовому культурному просторі.

Національна культура, світова культура. Національна свідомість.

Культура особистості. Шляхи формування культури особистості. Українська етнопедагогіка, етнопсихологія і моделі поведінки українців.

Цінності української культури. Характерні особливості українського світоглядного менталітету.

Українці – спадкоємці давніх культур. Архаїчні культури на території України

Українці – спадкоємці давніх культур.

Трипільська культура: сакральні уявлення. Період кіммерійської культури на території України.

Період скіфської культури на території України. Період сарматської культури на території України.

Культура антів і слов'ян на території України. Походження назви «Русь», «Україна», українці.

Лекція 2. Культура України періоду Київської Русі та Галицько-Волинського князівства

Видатні особистості киеворуської культури. Влада і церква в Київській Русі: співпраця на благо культури, суспільства. Цінності української культури періоду Київської Русі. Писемність та освіта княжої доби. Оригінальна література Княжої доби. Літописання Княжої доби.

Перекладна література княжої доби. «Бджола» як видатна пам'ятка перекладної літератури в культурі Київської Русі. Пам'ятки сакральної та світської архітектури Київської Русі.

Давньоруський живопис, іконопис, стінопис. Відомі іконописні пам'ятки періоду Київської Русі.

Здобутки Галицько-Волинської культури.

Лекція 3. Культура України періоду XIV – поч. XVII ст.

«Ренесанс в українській культурі XV–XVI століть»: характеристика епохи. Гуманістичні ідеї, ренесансна філософія в Україні (Юрій Дрогобич, Станіслав Оріховський-Роксолан).

Латинські школи, єзуїтські колегії, навчальні заклади.

Вплив братських шкіл на українську культуру. Пересопницьке Євангелія – рукописна пам'ятка староукраїнської літературної мови й мистецтва.

Острозька академія як осередок культурного розвитку на території України. Острозька Біблія. Друкарська справа в Україні, перші друковані книги. Полемічна література в культурі українського Ренесансу. Творчість Івана Вишенського. Полеміст Філарет Христовий.

Українська художня культура XIV-XVI ст. Народний живопис.

Українська ренесансна ікона.

Започаткування козацтва, вплив на українську культуру. Започаткування діяльності Києво-Могилянської академії.

Лекція 4. Культура України епох бароко, просвітництва, класицизму.

Умови розвитку української культури Нового часу. Доба Гетьманщини. Козацтво як культурне явище.

Українське Просвітництво XVII-XVIII ст.: плеяда просвітителів Києво-Могилянської академії. Лазар Баранович. Дмитро Бортнянський. Максим Березовський.

Феномен творчості Григорія Сковороди в українській культурі епохи просвітництва.

Українське літературне бароко. Львівський університет. Харківський колегіум.

Видатні архітектори та архітектурні споруди українського бароко. Андріївська церква (Київ). Церква Св. Юрія (Львів). Іоан Пінзель. Скульптура бароко в Україні.

Містобудування і стиль бароко на Прикарпатті: Станиславів.

Український портретний живопис XVIII ст. Іконостас стилю бароко. Іван Руткович. Ікона бароко. «Хатня» ікона України стилю бароко.

Становлення професійної музичної культури: Максим Березовський, Артемій Ведель, Дмитро Бортнянський. Глухівська школа співу та інструментальної музики.

Класицизм в живописі. Класицизм в архітектурі.

Відміна гетьманства (1764 р.), руйнація Запорізької січі (1775 р.). Територіальний розподіл України між Австро-Угорщиною й Росією; перерозподіл на губернії: з Гетьманщини утворили дві малоросійські губернії (Чернігівську та Полтавську), із Слобожанщини – Слобідську Українську губернію. Кріпацьке право (1783 р.).

Лекція 5-6. Культура України XIX – 20-ті рр. XX століття. Національно-культурне відродження в Україні. Велич особистості в українській культурі.

Українська культура в складі Російської імперії; українська культура на західних українських землях у складі Австрії. Етапи українського національно-культурного відродження XIX ст.

Українське дворянство козацького походження на Лівобережжі – опозиційна сила до російського уряду. На Правобережжі - польсько-українське шляхетство.

Етапи українського національно-культурного відродження XIX ст.: академічний, культурницький, політичний.

Іван Котляревський та українська літературна мова; «Енеїда» (1798 р.).

Харківський гурток літераторів. Народництво.

«Кирило-Мефодіївське братство», «Книга буття українського народу».

Хлопомани (50-рр. XIX ст.). Створення перших Громад - товариств поширення освіти. «Українська громада» у Києві (1862 р.)

1863 р. – Валуєвський циркуляр (заборона друкування науково-популярних і релігійних книг українською мовою). 70-ті рр. XIX ст. – відновлення громадівського руху (С.Подолінський, О.Терлецький, М.Зібер, М.Павлик, І.Франко, М.Драгоманов). Українофіли, «соціальні демократи».

«Емський указ» (1876 р.).

Контакти П.Куліша та М.Драгоманова з інтелігенцією Галичини; львівська преса (газета «Правда»). 1890-1914 рр. - політична активізація національного руху.

«Братство тарасівців». Революційну українську партію (1900)- РУП. М.Міхновський «Самостійна Україна». Українська соціал-демократична робітничка партія (УСДРП) 1905 р. Товариство українських поступовців (ТУП). М.Міхновський – засновник організованого українського націоналізму.

Народницькі періоди національно-культурного відродження: інтерес української інтелігенції з числа дворянства до українського історичного минулого; до життя народу, побуту, звичаїв, традицій, обрядів. Народництво - джерело українського романтизму. Поети-романтики (Є.Гребінка, М.Костомаров, А.Метлинський, М.Шашкевич, Т.Шевченко) наголошують, що українська мова головний чинник розвитку національної культури. Наукове мовознавство. О.Потебня («Думка і мова», «Замітки про малоруське нарiччя» (1870), «Мова і народність» (1895)). Поетична та художня творчість Т.Шевченка; вплив на літературну діяльність українських поетів та прозаїків.

М.Драгоманов (етнограф-фольклорист, літературознавець).

Модерністський період в літературі, реалістичний напрям (І.Нечуй-Левицький, І.Франко, Леся Українка, Б.Грінченко). Неоромантики. Національне книговидавництво й преса. Світський театр. Г.Квітка-Основ'яненко. професіональний український театр (М.Кропивницький).

Класичні будови. Ампір. Національне церковне будівництво. Впливом класицизму на скульптуру кінця XVIII-першої половини XIX ст.

У 1863 р. побачив світ вірш П.Чубинського «Ще не вмерла Україна» з нотами композитора М.Вербицького (1815-1870). З проголошенням Української Народної республіки у 1917 році пісня «Ще не вмерла Україна» стала українським національним гімном.

Світове визнання української музики. М.Лисенко.

Університети і вища освіта в Україні в XIX ст.

Етапи та умови розвитку культури України першої третини XX століття:

- 1905 – 1917 рр. (1917 р. утворення Центральної Ради, яку очолив М.Грушевський. Проголошення самостійності УНР)
- 1917-1930 (українське національно-культурне відродження)

Традиції, звичаї, фольклор, етнографія – об'єднуючий чинник в українській культурі початку XX ст.

Видатні діячі кінця XIX - початку XX століття в Україні – Л.Українка, І.Франко, М.Грушевський, Б.Грінченко, М.Міхновський, Є. Чикаленко та ін.

Розвиток історичної науки в Україні: Д.Яворницький «історії Запорізької січі»; діяльність Наукового товариства ім. Шевченка.

Модерністські стильові пошуки: символізм, імпресіонізм, романтизм, неоромантизм, неореалізм, кубізм, експресіонізм, футуризм.

Нова школа української літератури: О.Кобилянська, М.Коцюбинський, В.Стефаник; О.Олесь, В.Винниченко, М.Вороний.

Новаторські мотиви у живопису та графіці (О. Мурашко, О. Новаківський, П. Ковжун, І. Труш, М. Сосенко, М. Бойчук).

Розвиток науки і техніки початку ХХ ст. (І. Сікорський, Ю.Кондратюк та ін.).

Відродження української культури за часів гетьмана П. Скоропадського:

- Послідовна перебудова вищої школи, розвиток української науки. Створення Української Академії наук (Київ).
- Державний український архів; Національна галерея мистецтв; Український історичний музей; Національна бібліотека; Державний драматичний театр; Українська державна капела та симфонічний оркестр.

1918-1921 рр.: літературні об'єднання; художні збірки й альманахи («Мистецтво», «Літературно-критичний альманах», «Червоний вінок», «Музагет», «Гроно», «Зшитки боротьби», «Шляхи мистецтва», «Жовтень», «Вир революції»).

Поетичні збірки В. Чумака, В. Сосюри, І. Кулика, В. Блакиного, Д. Загула, Г. Епик, В. Поліщук, Є. Плужника, Г. Шкурूपій, П. Тичини. Впливи європейського символізму й футуризму на творчість українських письменників.

Київська літературна група «неокласиків» (М. Зеров, М. Рильський, М. Драй-Хмара, П. Филипович, О. Бургардт). Виступи проти ідейної платформи «Пролеткульту». Літературні об'єднання - «Аспис», «Ланка», «Марс».

М.Хвильовий, М.Йогансен, М.Бажан, Ю.Яновський, О.Довженко: виступи за самостійний розвиток української літератури, культури.

«Україна чи Малоросія?» (М.Хвильовий, 1990 р.): ідея за розбудову України української.

Товариство «Просвіта». Критика ЦК КП(б) України (1922 – 1923 рр.) «Просвіти» за націоналізм (замість інтернаціоналізму і соціалізму).

Розвиток драматургії та театру (20-х рр. ХХ ст.): Державний драматичний театр (очолюваний О. Загаровим і В. Кривецьким), Державний Народний (П.Саксаганський), «Молодий театр» (Лесь Курбас, Гнатом Юра) / Театр ім. І. Франка (Лесь Курбас).

Нова драматургія (В.Винниченко, Я.Мамонтов, М.Куліш). «Покутська трійця». Творчість Василя Стефаника.

Образотворче мистецтво: Г.Нарбут, О.Богомазов, О.Екстер, В.Єрмілов, П.Холодний, О.Новаківський. Український монументальний живопис.

«Об'єднання сучасних митців» (ОСМ), засноване А.Петрицьким (доробок 150 портретів діячів української культури). Діяльність художників М.Бурачек, М.Жук, В. і Ф.Кричевських, О.Мурашко, К. Костанді, О. Шовкуненко, О. Курилас, В. Монастирського, О. Сорохтей.

Розвиток архітектури, скульптури 20-х рр. ХХ ст. в Україні. Стиль модерн в архітектурі («Будинок з химерами» В'ячеслава Городецького).

Українське кіномистецтво початку ХХ ст. Знамениті українські режисери та актори.

Музична культура (М.Леонтович, Я.Степовий). Оперне мистецтво і діяльність оперних театрів Києві, Одесі, Харкові, Катеринославі, Львові. Діяльність композиторів Л. Січинського, А. Вахнянина, Ф. Колесси, С. Людкевича, В. Барвінського, Й. Витвицького. Виконавці світового рівня: С.Крушельницька, О.Мишуга, М.Меншинський, О. Руснак.

1926 рік – початок трагічного кінця українського національного відродження.

Національна культура на західно-українських землях 1920 – 1930 рр. Національно-культурні переконання митрополита Андрея Шептицького (на основі праці «Як будувати рідну хату?»). Освіта і наука ХХ ст. Розвиток вищої освіти на Прикарпатті (Учительський інститут у Станиславові).

Лекція 7. Українська культура в ХХ столітті (30-90 рр.).

Етапи та умови розвитку культури України ХХ століття:

- 1905 – 1917 рр. (1917 р. утворення Центральної Ради, яку очолив М.Грушевський. Проголошення самостійності УНР)
- 1917-1930 (українське національно-культурне відродження)
- 1930- 1956 (сталінський тоталітаризм); 1941-1945 рр. (друга світова війна)
- 1956-1987 рр. – опір комуністичному режимові засобами культури й мистецтва
- 1987 р. - нова хвиля радикальних соціально-політичних змін в СРСР.

Культура України за доби тоталітаризму. Доба «розстріляного відродження». Голодомор. Репресії. Переслідування сільської культури.

Творчість А.Малишка, М.Рильського, В.Сосюри, М.Бажана, проза О.Гончара, документальна кінодраматургія.

Період «відлиги» (1956- 1961). Феномен шістдесятників в українській культурі.

Творча діяльність І.Світличного, В.Стуса, Л.Костенко, В.Симоненка, І.Драча, М.Вінграновського, І.Дзюби, В.Мороза, В.Чорновола, М.Осадчого, становить героїчну сторінку української культури цих років. Для В.Стуса, В.Марченка, О.Тихого, Ю.Литвина. Періоди репресій української інтелігенції.

Діячі української культури в еміграції: Є. Маланюк, С. Гординський, І.Багрянний, О.Архипенко, А.Рудницький, Д.Чижевський та ін. Творча спадщина Д.Донцова, Ю. Липинського, В.Винниченка.

Лекція 8. Історія української культури: новітній період розвитку.

Особливості розвитку культури України на початку ХХІ століття. Роль релігій і церкви в розвитку культури новітнього періоду України. Християнська культура України в умовах сучасності. Загальні тенденції розвитку сучасної літератури України. Розвиток театрального мистецтва: традиції та інновації. Музично-пісенне життя України. Кіноіндустрія та телебачення України. «Незалежний» період розвитку вітчизняного мистецтва. Сучасний арт-ринок України. Архітектура: нові напрямки та архітектурні рішення. Розвиток фотомистецтва в Україні.

III. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семинар № 1:

Культура України періоду Київської Русі та Галицько-Волинського князівства у контексті європейської середньовічної культури

План:

1. Писемність та освіта княжої доби.
2. Оригінальна література Княжої доби.
3. Літописання Княжої доби.
4. Перекладна література княжої доби. «Бджола» - видатна рукописна пам'ятка в києворуській культурі.
5. Пам'ятки сакральної та світської архітектури, засновані в період Київської Русі.
6. Відомі іконописні пам'ятки періоду Київської Русі.
7. Здобутки Галицько-Волинської культури.

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

1. Боева С. Ю. Писемність, освіта, науково-технічні знання в Київській Русі. URL.: http://history-pages.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/31_2_Boeva.pdf
2. Ковцуняк С.І. Релігійні морально-етичні настанови в давньоруській збірці афоризмів «Бджола» / С.І. Ковцуняк // Українське релігієзнавство. — 2005. — № 33. — С. 24-34.
3. Ковцуняк С. І. Феномен віри у релігійно-філософському контексті давньоруської пам'ятки «Бджола». URL.: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2042/1/Kovcunyk.pdf>
4. Колич О. І. Особливості господарсько-правових відносин у період Київської Русі. URL.: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2316/vnulpurn2014810241.pdf>
5. Плахоття О. М. Формування грошової системи Київської Русі: колекція монет ХІМ // Одинадцяті Сумцовські читання : збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції «Подвигу народному жити у віках», присвяченої 60-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні, 15 квітня 2005 р. – Х., 2006. URL.: <http://museum.kh.ua/academic/sumtsov-conference/2005/article.html?n=369>
6. Солонська Н.Г. Книжна культура Київської Русі та грецька перекладна література Х-ХІІ ст.// Збірник наукових праць «Сіверщина в історії України» С. 98 – 102. URL.: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/67663/24-SolonskaNEW.pdf?sequence=3>

Додаткові відеоресурси до теми (для ознайомлення й аналізу) :

- Історична правда в деталях: Життя на Русі (Інтерв'ю з науковцем). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=MOOQ5ysiVMo>
- Галич. Відродження давньої слави. Частина 1 (Документальний фільм). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=mWMABt8sJ2o>
- Галич. Відродження давньої слави. Частина 2 / (Документальний фільм). URL.: https://www.youtube.com/watch?v=gP_S4gx6PA0
- Заснування Львова. //Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 1 (1256 р.). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=ZQaZnUC3rqk>
- Олександр Олесь. Ярослав Осмомисл (Поезія) /Аудіо версія. URL.: https://www.youtube.com/watch?v=wqBQj-Z_Ei0

- Таємниці та загадки Кирилівської церкви Києва (відео лекція-екскурсія І. Є. Марголіної у рамках проекту «Відриваючи Софію Київську»). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=HDYruHL0kp4>
- Софія Київська: мозаїки та фрески (3D відео лекція. Автор лекції - В'ячеслав Корнієнко). URL.: https://www.youtube.com/watch?v=42PvNZ7j_OI
- Собор святого Пантелеймона на Прикарпатті. Історія одного з найдревніших храмів України. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=jd1acZIk4Go>

Ключові слова: літопис, любов до мудрості, рукописи, собори, храми, іконопис, запровадження християнства.

Контрольні запитання та завдання:

1. На які сфери суспільного розвитку вплинуло запровадження християнства ?
2. В чому особливості візантійського стилю в архітектурі ?
3. Чи відомі Вам художні фільми періоду сучасності відзняті на тематику Києворуської історії, культури ?

Тестування: «Культура Київської Русі».

Теми есе / тематичних презентацій:

- Церква святого Пантелеймона в Галичі.
- Взаємини Церква і князівської влади. Київська митрополія.
- Роль церкви в освіті й культурі.
- Міста в Київській Русі.
- Києво-Печерський монастир – як один із відомих осередків духовності і культури Київської Русі.
- Писемність в Київській Русі.
- Унікальність рукописної пам'ятки «Слова о полку Ігоревім».
- Промисли і ремесла в Київській Русі.
- Містобудування та архітектура Галицько-Волинського князівства.
- Особливості Галицько-Волинської іконописної школи.
- Галицько-Волинський літопис.

Семінар № 2: Культура України періоду XIV – поч. XVII ст.

План:

1. Гуманістичні ідеї, ренесансна філософія в Україні.
2. Освіта України періоду XIV – поч. XVII ст.
3. Друкарська справа в Україні, перші друковані книги.
4. Полемічна література в культурі українського Ренесансу.
5. Українська ренесансна ікона.
6. Архітектурні пам'ятки періоду «українського ренесансу»

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

1. Бакалець О. Українські літописи XVII – XVIII ст. про економіку та грошовий обіг Гетьманщини // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. – 2004. – 11. – С. 218. URL.: <http://history.org.ua/JournALL/sid/11/1/13.pdf>

2. Бакалець О. Галер в грошовому обігу України кінця XVI – першої чверті XVIII ст. / Олексій Бакалець // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. - 2005. – 12. – С. 142. URL.: <http://history.org.ua/JournALL/sid/12/1/8.pdf>
3. Вимоги до вчителів братських шкіл України (на прикладі статуту Луцької братської школи 1624 року) // «Молодий вчений» № 12.1 (64.1), грудень, 2018 р. URL.: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/12.1/10.pdf>
4. Жовківська синагога: оборонна перлина світової юдаїки. URL.: <http://www.kray.org.ua/9026/mandrivky/zhovkivska-sinagoga-oboronna-perlina-svitovoyi-yudayiki/>
5. Кралюк П. Іван Вишенський та Острозький культурний осередок. URL.: <https://eprints.oa.edu.ua/2898/1/Petro%20Kraliuk.pdf>
6. Острозька академія XVI – XVII століття. Енциклопедія. – Острог, 2011. – 512 с. URL.: <http://history.org.ua/LiberUA/966-95166-0-9/966-95166-0-9.pdf>
7. Сeryakov С. Культурно-освітній потенціал Луцької єзуїтської школи у 1648-1700 роках. URL.: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7299/Sergij_Syeryakov_Kul%60turno-osvitnij_potencial.pdf?sequence=1&isAllowed=y
8. Шевченко Тетяна. Доми Товариства Ісуса, їх фундатори і благодійники на українських землях Речі Посполитої: 1572 – 1647. URL.: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2002/13/articles/19.pdf>
9. Юрій з Дрогобича. // Українське небо. Студії над історією астрономії в Україні. URL.: http://www.iapmm.lviv.ua/12/ukr_sky/ukr_sky-1/data/490-507.pdf

Додаткові відеоресурси до теми (для ознайомлення й аналізу) :

- Надання Львову магдебурзького права – 1356 // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 2. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=bFp82PoP3Ic>
- Осим Ю. Дев'ять унікальних дерев'яних храмів Львівщини. URL.: <https://portal.lviv.ua/news/2021/01/14/pokazaly-9-unikalnykh-derev-ianykh-khramiv-lvivshchyny>
- Привілей Володислава Опольського на 100 франконських ланів – 1368 // Львів: Хроніки древнього міста – Фільм 3. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=kv0uVmtGn0s>
- Львів в період XIV – початку XV // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 4. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=Se-Cx-zoS84>
- Найбільша пожежа Львова і перехід до кам'яного будівництва (1527) // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 5. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=BKZ551665KI>
- Іван Федоров // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 6 (Документальний фільм). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=b3W45rI1Zhg>
- Страта Івана Підкови - 1578 // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 7. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=wqMEsSFu5zY>
- Запровадження у Львові Колегії 40 мужів (1577) // Львів: Хроніки древнього міста. – Фільм 8 URL.: https://www.youtube.com/watch?v=1T5Cr_JxG84
- Вежа Корнякта // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 9. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=X-1twc0du-Q>
- Кам'яниці площі Ринок у Львові // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 50. URL.: https://www.youtube.com/watch?v=_7yOxTFj5yQ
- Юрій Дрогобич – український вчений і гуманіст епохи Відродження. Пишемо історію // URL.: https://www.youtube.com/watch?v=VUYjUSBow_0
- Вірменський собор // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 55. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=07-85GVgRq0>

Ключові слова: «український ренесанс», готика, охоронні споруди, друкарська справа, полемічна література, братські школи, Острозька академія, Острозька Біблія, Пересопницьке Євангеліє.

Контрольні запитання:

1. В яких суспільно-політичних умовах розвивалась культура на території України XIV – поч. XVII ст.?
2. Які особливості і хто представники «українського ренесансу»?
3. Як вплинула Реформація Європи на культурні трансформації в Україні ?

Тестування: «Культура України періоду XIV – поч. XVII ст.»

Теми презентацій / есе :

- Заснування й духовно-культурна діяльність Скиту Манявського
- Заснування й духовно-культурна діяльність Почаївського монастиря
- Типи шкіл на території України в період XI – XVI сторіч.
- Європейський Ренесанс в літературі. Культ латини.
- Європейський Ренесанс в зображувальному мистецтві.
- Видатні художники європейського Відродження.
- Гуманізм епохи Відродження.
- Українські гуманісти періоду Відродження.
- Замки і палаци України як зразки оборонної архітектури.
- Верхній замок у Луцьку
- Кам'янець-Подільська фортеця
- Хотинська фортеця
- Замок Паланок (Мукачеве)
- Церкви-ротонди.
- Книжкова мініатюра другої половини XIV – XV ст.
- Утворення УГКЦ
- Діяльність Львівського, Луцького, Київського братств і шкіл для української культури.
- Острозька Академія – осередок вищої освіти України.
- Герасим Смотрицький – лідер
- Острозька Біблія – це перша друкована Біблія старослов'янською мовою.
- Пересопницьке Євангеліє як видатна пам'ятка літератури в Україні.
- Полемічна література в Україні (кінець XVI – початку XVII ст.).
- Львів – визначний торговельний і культурний центр України (другої половини XVI – початку XVII ст.).
- Архітектурні пам'ятки Львова (XVI – початку XVII ст.).
- Ренесансна ікона.
- Парадні портрети як жанр зображувального мистецтва в Україні (XVI – XVII ст.).
- Друкарні і перші друковані пам'ятки в Україні.
- Велич Петра Могили в духовній культурі України.

Семінар №3: Культура України епох бароко, просвітництва.

План:

1. Умови розвитку культури України в період XVII – XVIII століть.
2. Напрями бароко в українській культурі.
3. Українське архітектурне бароко: етапи розвитку

4. Просвітництво в Україні. Діяльність Києво-Могилянської академії.

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

- Архітектура й містобудування України XVIII століття // Єрошкіна О. О. Епоха класицизму : навч. посібник / О. О. Єрошкіна. – Вид. 2. – Харків, 2019. – С.137 – 144. URL.: https://eprints.kname.edu.ua/51704/1/2018_%D0%9F%D0%95%D0%A7_3%D0%9D_%D0%B5%D0%BF%D0%BE%D1%85%D0%B0%20%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%B7%D0%BC%20%D0%A0%D0%B0%D1%81%D1%88%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B5%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%B5.pdf
- Бабій Н. Відображення філософії бароко в містобудівельних принципах. Семантика забудови міста Станіславів. URL.: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16943/37-Babiy.pdf?sequence=1>.
- Бакалець О. Гроші та грошовий обіг на Поділлі XVII–XVIII ст. URL.: <http://history.org.ua/JournALL/sid/13/1/6.pdf>
- Гаврилюк Галина, Михальчук Андрій. Стиль бароко – самоствердження української національної самобутності в європейському культурному просторі. URL.: http://ukrconf.fl.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/12/34_HAV1.pdf
- Откович Т. Іконографічна програма та іконографічне походження сюжетів іконостаса з монастиря Скиту Манявського. (Богородчанський іконостас) 1698—1705 рр. авторства ієромонаха Йова Кондзелевича / Тарас Откович // Народознавчі зошити. № 6 (102), 2011. – С.986 – 998. URL.: <https://nz.lviv.ua/archiv/2011-6/12.pdf>
- Іоанн Георг Пінзель. Слідами таємничого генія URL.: <http://www.kray.org.ua/5639/mandrivky/yoann-georg-pinzel-slidami-tayemnichogo-geniya/>
- Каталог ікон з колекції музею. XVII - початок XX ст. Чернігівський обласний художній музей імені Григорія Галагана / редкол.: Курач С.М., Острякова О.О., Ткач Ю.В. – Житомир : ТОВ «505», 2020. – 168 с. URL.: https://cg.gov.ua/web_docs/1/2021/02/docs/Kataloh_ikon_z_kolektsii_muzeiu-Halahan.pdf
- Ковцуняк С., Заставецький М.. Ідейно-змістові акценти іконопису періоду українського бароко. URL.: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/44065/2010_54_16.pdf?sequence=1
- Третяк К. Українське бароко як вираз національної ідеї в архітектурі // Етнічна історія народів Європи. Випуск №9. – С. 40 - 43. URL.: https://shron1.chtyvo.org.ua/Tretiak_Kyrylo/Ukrainske_baroko_iak_vyraz_natsionalnoi_idei_v_arkhitekturi.pdf?

Додаткові відеоресурси до теми (для ознайомлення й аналізу) :

- Барокова історико-мемуарна проза (лектор Ігор Ісіченко). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=G8hcfXyQ1UA>
- Бароко в Україні, 1991 (Документальний фільм. Архітектура). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=3CE3jkhwX9k>
- Дерев'яні церкви України. Закарпаття. URL.: https://www.youtube.com/watch?v=vwV3FeO_ebM
- Наталія Кривда про епоху бароко та українську культуру XVII століття. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=WRCPUFLmy5M&t=392s>
- Міські літописи: Історія міста Хотин. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=SjJypcDY1oM>

- Затвердження антіохійським патріархом Йоакимом статуту Львівського братства (1586 р.) // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 10. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=ZKJu48QxzRs>
- Здобуття козаками (полк М. Кривоноса) Високого замку під час облоги Львова Б. Хмельницьким (1648 р.) // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 11. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=IOp3fIUIVUg>
- Початок облоги Львова козаками П. Дорошенка та турками (1672 р.) // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 12. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=oVxoz-Lp9O8>
- Завоювання Львова шведським королем Карлом XII (1704 р.) // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 13. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=iMVVtPc4kJ0>
- Заснування першої пивоварні України у Львові // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 14. – URL.: https://www.youtube.com/watch?v=eEH_iolk2_M
- Австрійська влада у Львові (1772) // Львів: Хроніки древнього міста – Фільм 16. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=wqxAtwgVGQA>
- Успенська церква Львова // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 54. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=Rk1GyiRmKhI>

Ключові слова: бароко, «Мазепинське бароко», просвітництво, класицизм

Контрольні запитання та завдання:

1. Які особливості українського бароко ?
2. Що відомо про діяльність та діячів Києво-Могилянської академії ?
3. Який вплив мала конфесійна свідомість на розвиток культури України XVIII ст. ?
4. Хто є представниками зародження професійного музичного мистецтва в Україні ?

Теми презентації/ реферату:

1. Діяльність просвітителів Києво-Могилянської академії (Лазар Баранович. Дмитро Бортнянський, Максим Березовський).
2. Андріївська церква (м. Київ).
3. Церква Св. Юрія (м. Львів) – пам'ятка українського бароко.
4. Іоан Георг Пінзель – український бароковий скульптор.
5. Скульптура бароко в Україні.
6. Містобудування і стиль бароко на Прикарпатті: Станиславів.
7. Становлення професійної музичної культури: Максим Березовський, Артемій Ведель, Дмитро Бортнянський.
8. Життя і творчість Петра Могили.
9. Творча спадщина Феофана Прокоповича.
10. Геніальність творчості Григорія Сковороди в українській культурі.
11. Іван Руткович - український галицький іконописець кінця XVII — початку XVIII століття доби бароко.
12. Феномен романтизму в українській культурі.
13. Іконостас стилю бароко.
14. Класицизм в українському живописі.
15. Класицизм в архітектурі України.
16. Український портретний живопис XVIII ст.
17. Українське літературне бароко.
18. Вертеп як форма театрального дійства в Україні.
19. Українські пісні, козацькі думи.
20. Архітектура й містобудування України XVIII століття.
21. Бароківі експозиції музею мистецтв Прикарпаття (м. Івано-Франківськ).

Тестування: «Культура України епохи бароко».

Культура України XIX – 20-ті рр. XX століття.

Національно-культурне відродження в Україні. Велич особистості в українській культурі.

План:

1. Умови розвитку української культури XIX – початку XX століття.
2. Національно-культурне відродження в Україні XIX – поч. XX ст. : етапи розвитку.
3. Розвиток освіти і науки
4. Художні стилі і напрями української культури XIX – поч. XX ст.
5. Архітектура в Україні XIX – поч. XX ст.
6. Образотворче мистецтво в українській культурі XIX – поч. XX ст. : видані представники.
7. Розвиток професійної української національної музики.
8. Меценати розвитку української культури досліджуваного періоду (А. Шептицький, Є. Чикаленко, Ханенки, Симиренки, Терещенки та ін.)

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

1. Велетень духу і лицар свободи: літературне досьє до 150-річчя з дня народження [текст] уклад. З. Димарчук, ред. Г. Врублевська. – Житомир, 2021. – 14 с. URL.: <http://www.lib.zt.ua/sites/default/files/publication/9557.pdf>
2. Козловська Л. Кирило-Мефодіївське братство. URL.: <https://ostrohcastle.com.ua/kyrylo-mefodiyivske-bratstvo/>
3. Кирило-Мефодіївське братство. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=r6ZUfQQKTSI>
4. Машина часу. Кирило-Мефодіївське братство. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=mjj7TZnZ7po>
5. Купчинський О.А. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові // Енциклопедія історії України: Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К., 2010. – 728 с. URL.: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Naukove_Lvovi
6. Поліщук Н. Андрей Шептицький – митець, мистецтвознавець, меценат / Ніна Поліщук // Християнин і світ. URL.: <http://xic.com.ua/z-istoriji-dumky/3-bogoslovja/378-andrej-sheptyckyj-mytec-mystectvoznavec-mecenat>
7. Просвіта Прикарпаття. Історична довідка. URL.: <http://uaprosvita.if.ua/%d1%96%d1%81%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b8%d1%87%d0%bd%d0%b0-%d0%b4%d0%be%d0%b2%d1%96%d0%b4%d0%ba%d0%b0/>
8. Кривошеєнко М., Курінний К. Модернізм в українській літературі в першій половині XX ст. URL.: http://ukrconf.fl.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/12/54_Kryvosheyenko_Maryna_Kurinnyy_Kostyantyn.pdf
9. Івашко Ю. Специфіка шкіл модерну в Україні та проблема зовнішніх впливів. URL.: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16965/59-Ivashko.pdf?sequence=1>
10. Художник Тарас Шевченко: живописна Україна, графіка, офорти. Лекція: тема, презентація цікаві факти. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=S7H8mQw8NzE>
11. Читальні Товариства “Просвіти” у Львові 1920-х років. URL.: <https://photo-lviv.in.ua/chitalni-tovaristva-prosviti-u-lvovi-1920-h-rokiv/>

Додаткові відеоресурси до теми (для ознайомлення й аналізу) :

- Перші газети в Галичині // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 17. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=2UbvZvLajXA>

- Відкриття першого в Україні поштового відділення / Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 20. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=NNX4Z9cgG7Q>
- Руська Трійця // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 22. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=QziZD1CsRQA>
- Завершення будівництва театру Марії Заньковецької // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 23. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=vG9DP-Bmen8>
- Анти-австрійські виступи у Львові // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 24. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=JpI5LJvKQrs>
- Винахід першої газової лампи // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 25. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=e8LPLx3U88k>
- Відкриття залізниці Львів // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 26. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=pYjSk7uR4Go>
- Наукове товариство ім.Т. Шевченка // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 28. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=JdemhBKE9LU>
- Спорудження фабрики будівельних матеріалів Івана Левинського // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 30 . URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=TjFC9qJKqMk>
- Соломія Крушельницька // Львів: Хроніки древнього міста. - Фільм 31. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=21mkKeMzNfs>
- Львів 1894 р. // Львів: Хроніки древнього міста – Фільм 34. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=IDhnbo0Rrac>
- Кілінський (Стрийський) парк у Львові (1887) // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 35. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=kNrdeRPZrxA>
- Початок електрифікації Галичини // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 38. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=ZKMQ7wqHK14>
- Львів у першій світовій війні. // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 41. URL.: https://www.youtube.com/watch?v=-Ymdc5_YGzQ
- Спорудження театру ім. Соломії Крушельницької // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 43. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=69EsHBLQqGs>
- Українське повстання у Львові (1 листопада 1918 р.) // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 45. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=0ESNg0a904>
- Зародження кіноіндустрії (1896 р.) // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 46. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=auTZPqibWhA>
- Шоколадні традиції і цукерні Львова (1803 р.) // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 48. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=IROduyjs7IU>
- Львівська цитадель // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 52. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=HFVEI2uoSt8>
- Собор Святого Юра // Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 53. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=dz3-p5ZisnM>

Ключові слова: романтизм, національно-культурне відродження, модерн, український авангард.

Контрольні запитання та завдання.

- Якою діяльністю відзначилося Кирило-Мефодіївське братство ?
- Хто з представників української духовної еліти розробляв ідею «самостійності» України, в яких роботах?
- Які осередки розвитку освіти й науки в період українського національно-культурного відродження ?

Тестування:

- «Національно-культурне відродження в Україні періоду ХІХ – поч. ХХ ст. »
- «Українська культура початку ХХ ст.»

Теми есе / презентації:

1. Видатні постаті в культурі України XIX ст.: Іван Котляревський, Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш, Тарас Шевченко.
2. «Руська Трійця» і її значення в культурному житті Галичини.
3. Товариство «Просвіта».
4. Наукове товариство ім. Т. Шевченка та його роль у культурному розвитку України.
5. Творча діяльність Івана Франка в українській культурі.
6. Творчість Лесі Українки. М. Коцюбинський.
7. Соломія Крушельницька.
8. Постать Михайла Грушевського в українській культурі.
9. Значущість творчості Миколи Лисенка.
10. Феномен театру корифеїв в українській культурі.
11. Бойчукізм як культурно-мистецьке явище.
12. Жанрове різноманіття творчості Івана Труша.
13. Літературні угруповання початку XX століття в Україні.
14. «Покутська трійця». Творчість Василя Стефаника.
15. Лесь Курбас і театральне мистецьке об'єднання «Березіль».
16. Українське кіно початку XX ст.
17. Стиль модерн в архітектурі («Будинок з химерами» В'ячеслава Городецького).

Андрей Шептицький «Як будувати рідну хату». Цитати для роздумів із твору:

- Ключ до перетворення України знаходиться у ній самій. Нам важко змінити зовнішні обставини, проте в нашій волі змінити себе».
- Для державотворення потрібні знання і громадянські чесноти.
- Український народ є етнічним організмом. Він потребує правильної державної організації.
- Найголовніший чинник єдності – українська мова.
- Формування шляхетної людини потребує цілеспрямованих і довготривалих зусиль. Проте у суспільстві завжди будуть кращі та гірші. Необхідно культивувати все найкраще.

Семінар №6: Українська культура в XX столітті (30-90 рр.).

План:

1. Культура України за доби тоталітаризму.
2. Діячі української культури в еміграції.
3. Шестидесятники.
4. Українська культура другої половини XX ст.

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

- Поліщук Лариса Клавдіївна. Стиль сецесія в контексті розвитку архітектури міста Станиславова 1920 – 1930 рр. Науково-інформаційний вісник. № 2, 2010. URL.: https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2019/09/14_2010_2.pdf
- Українська література XX століття : навч.-метод. посіб. / Упоряд. О. В. Слюніна. – Х., 2014. – 156 с.
- Нариси з історії театрального мистецтва України XX століття / Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України; Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. —

Київ: Інтертехнологія, 2006. — 1054 с. URL.: <http://mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/works-istor-teatr-text.pdf>

Додатковий відеоресурс до теми (для ознайомлення й аналізу) :

- Роман Шухевич (1907 - 1950) / Львів: Хроніки древнього міста. Фільм 36. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=MIspQuyzEGY>

Ключові слова: тоталітаризм, соцреалізм, шестидесятники, українська діаспора.

Теми есе/ презентацій:

1. Розвиток вищої освіти на Прикарпатті (Учительський інститут у Станіславові - Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника).
2. «Суспільство і культура України без релігії» - вимога радянської влади.
3. Соцреалізм і різні види мистецтва.

Семінар №7: Історія української культури: новітній період розвитку.

План:

1. Українська література: новітній період впливу на розвиток культури.
2. Роль релігії та церкви в новітній культурі України.
3. Розвиток музейної справи в Україні (на прикладі музеїв м. Івано-Франківська)
4. Розвиток театральної справи в Україні (на прикладі творчості Івано-Франківського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені Івана Франка)
5. Етнодизайн в новітній художній культурі України
6. Вокальні й хореографічні колективи Прикарпаття та інших регіонів України.
7. Меценатство в українській культурі: значення і перспективи.
8. Культурні здобутки рідного краю: перспективи розвитку.

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

- Бойцун В. Кіномистецтво в Україні початку XXI століття/ Вероніка Бойцун. URL.: http://library.udpu.org.ua/library_files/stud_konferenzia/2016_1/13.pdf.
- Ковальчук І. Українська вишита ікона XX – XXI століття / о. Ігор Ковальчук // Вісник Львівської національної академії мистецтв. Вип. 37. 2018. – С.77 – 90.
- Пилева Г. Постмодернізм як явище культури українського постіндустріального суспільства кінця XX – початку XXI ст./ Ганна Пилева// http://ukrconf.fl.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/12/63_Pylyeva_Hanna.pdf
- Сиваш Ілона Олегівна. Мистецтво етнодизайну в художній культурі України XX – початку XXI ст.: Дисертація (спеціальність 26.00.01 – теорія та історія культури). – К., 2019. URL.: https://shron1.chtyvo.org.ua/Syvash_Ilona/Mystetstvo_etnodyzainu_v_khudozhnii_kulturi_Ukrainy_KhKh_pochatku_KhKhI_st.pdf?

Додаткові відеоресурси до теми (для ознайомлення й аналізу) :

- Полтавський краєзнавчий музей // <https://www.youtube.com/watch?v=IFgjrLZYpb0>
- Станіслав Лем (1924 - 2006) // Львів: Хроніки древнього міста - Фільм 44. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=ORY1ITnHmJQ>
- Івано-Франківський краєзнавчий музей (офіційний сайт). URL.: <https://www.ifkm.if.ua/>

Тест: «Українська культура початку XXI ст. в Україні».

IV. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.

Індивідуальні завдання (довільна форма виконання; оригінальне представлення) :

- «Добірка поезії про Україну й українське»
- «Добірка уривків прозових творів про Україну, українське»
- «Українські народні звичаї, традиції, цінності»

Контроль самостійної роботи (КСР) може здійснюватись у вигляді тестів або захисту самостійно підготовленої презентації на підсумкову тему:

«Культурні надбання рідного краю: перспективи примноження».

Вимоги до підсумкової презентації:

1. Самостійно підготовлене студентом дослідження.
2. Актуальність теми.
3. Висвітлення змісту теми.
4. Висновки.
5. Літератури, ресурси, джерела.
6. Обсяг презентації 20 слайдів основного викладу теми.

V. КЛЮЧОВІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ ДИСЦИПЛІНИ

Автохтонний (автос – сам, хтонес – земля) – належний за походженням до даної території, місцевий.

Апокрифи (від грец. «таємничий», «прихований») – твори християнського фольклору і літератури, які не визнавалися церквою канонічними і заборонялися.

Берестяні грамоти – давньоруські тексти, розміщені на бересті (березова кора), за шляхом видавлювання чи видряпування спеціальною паличкою – писалом. За змістом це короткі листи світського характеру: доручення, боргові, зобов'язання чолобитні, любовні послання, учнівські вправи тощо.

Культура:

- духовний феномен, важливий сегмент в житті людини і суспільства;
- форма духовної та матеріальної діяльності людей, спрямованої на пошук глибинного смислу буття;
- результати матеріальної та духовної діяльності людей;
- це якість життя; стиль життя;
- „друга природа”;
- міра розвитку суспільства та людини.

Ментальність чи менталітет – відносно цілісна сукупність думки, вірувань, навичок духу, що відтворює картину світу та скріплюється єдністю культурних традицій будь якого співтовариства.

Нація – етносоціальна спільнота, об'єднана певною самоназвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних і політичних цінностей, усвідомленням своєї ідентичності (національною самосвідомістю).

Народництво - рух серед демократично налаштованої української інтелігенції, проникнутої ідеєю етнічної національності, співчуттям народним інтересам, прагненням відчувати єдність з народом та відстоювати його потреби.

Неокласицизм – художній напрям в українському мистецтві початку 20 століття, естетична програма якого потребувала строгості та гармонійної довершеності форм, наслідування класичних зразків, з іншого боку, позбавлення сентименталізму і поверховості, протистояння ідейній платформі «**Пролеткульту**» - профанації літератури у закликах масовості, пролетаризації, заперечення культурної класичної спадщини.

Етнос (народ, плем'я)- народ, стійка спільність людей, що історично склалася на певній території, має відносно стабільні особливості культури (включаючи мову)і психіки, а також етнічну самосвідомість.

Етногенез – походження народу.

Етнонім – назва етносу, народу.

Епос (від грец. «слово», «розповідь», «історія») – сукупність народних героїчних пісень, сказань, поем.

Єзуїти (Товариство Ісуса) - католицький орден, заснований в 1540 р. св. Ігнатієм Лойолою; в Україні єзуїти прославилися освітніми закладами, освітньою діяльністю.

Етнокультурні регіони на території України: Західна Україна (Волинь, Закарпаття, Буковина, Галичина), Східна Україна (Полісся, Поділля, Надніпрянщина, Слобожанщина).

Імпресіонізм – від французького «імпресія» – враження, художній напрям в європейському мистецтві, передусім, живопису й музиці, метою якого було зовнішнє схоплення невловимих світло-просторових ефектів зображуваних природних явищ, людини на пленері, пейзажних вкраплень в житті сучасних міст

Козацькі літописи – створена козацькою старшиною історична мемуарна проза, що відтворювала історичні події 1648-1702 років – боротьбу проти шляхетської Польщі, гетьманство від Б.Хмельницького до обрання Г.Скоропадського.

Конструктивізм – авангардний напрям в живопису та архітектурі першої половини ХХ століття, замість відповідності критерію прекрасного сконцентрований на підвищенні раціонально-конструктивного начала аж до прагматичної простоти, на виправданні безпосередньої корисності й жорсткої функціональності кожного елемента у побудові цілого

Кубізм – стиль у модерному мистецтві, концептуально заснований на створенні нових предметів, незрівняних з дійсними, на переважанні геометричних форм у прагненні передачі просторової структури речей та одночасному виявленні крізь зовнішнє сутностей різного порядку Експресіонізм – походить від латинського слова «експресіо»- вираз,авангардна мистецька течія, що сформувалася в атмосфері першої світової війни у Німеччині та мала на меті замінити зображення дійсності композиціями, зосередженими на індивідуальному духовному світі людини.

Літописання, літопис – хронологічно послідовний запис історичних подій, зроблений їх сучасником.

Модернізм (сучасний»), культура першої половини ХХ століття, визначена ультрасучасним духом та свідомим розривом з традиціями, з реальними предметними образами, на користь умовних вигаданих форм буття без ідеалів.

Постмодернізм — це відхід від модернізму; історична епоха; напрям у мистецтві; новітній період історії.

Модерн - стиль західноєвропейської архітектури кінця 19 – початку 20 століття, характерними рисами якого стають асиметричність планування, використання залізних конструкцій, металічних оздоблювальних матеріалів (литого заліза), ламаних та вертикально подовжених ліній, вишуканих прикрас із стилізуванням готичних скульптур та ліпних елементів (зокрема, химер).

Оранта (та, що молиться) – один з іконографічних образів Богородиці, який склався у середні віки. Богородицю зображували на повний зріст за піднесеними на рівень голови. руками й повернутими від себе долонями. Оранта дістала поширене і іконографії і живопису Візантії та Давньої Русі в IX – XIII ст.

Одигітрія (вказуюча дорогу) — один з іконографічних образів Богородиці, де Богородиця вказує своєю рукою на дитину-Ісуса як шлях, дорогу для кожного.

Панслов'янське братство – ідеологія, створена «Кирило-Мефодіївським братством», що відстоювало права слов'янських народів вільно розвивати власну культуру, прагнути утворення слов'янської федерації з демократичними інституціями, перебудови суспільних відносин на християнських засадах, ліквідації кріпацтва, поширення освіти.

Позитивізм – філософський напрям кінця 18-19 століття, який проголосив єдиною реальністю науково доведені явища буття, запропонувавши альтернативою метафізики нову емпіричну науку – соціологію.

Реалізм – стиль і напрям у мистецтві, які метою яких є правдиве відтворення дійсності в її характерних рисах. Реалізм прийшов після романтизму. Реалізм змінюється символізмом.

Романтизм – художній напрям у європейському мистецтві першої половини ХІХ століття, який склався наприкінці 18-початку ХІХ століть, серед головних ідейних мотивів якого – антифеодальні настрої та національно-визвольні прагнення, де головну увагу зосереджено всупереч раціональній догматичній класицистичного стилю, духовному світу людини – світу її почуттів, мрій, ілюзій, ідеалів.

Скрипторії – майстерні у яких переписувалися книги.

Соцреалізм – пануючий художній стиль у мистецтві СРСР, що говорив про побудову й «героїчні» реалії комуністичного майбутнього.

Топонім – географічна назва.

Українське бароко (козацьке бароко) – архітектурний стиль, що з'явився на Україні в ХVІІ ст. Відрізняється від західноєвропейського бароко більш стриманими орнаментами й спрощеними формами. Окрім чисельних будівель ХVІ – ХVІІІ ст., яскравими прикладами українського бароко стали староруські храми ХІ – ХІІ ст., перебудовані у ХVІ – ХVІІ ст., отримавши нове оздоблення. Наприклад Софійський собор у Києві, Успенський собор Києво-Печерської лаври, Видубицький та Михайлівський Золотоверхий собори.

Українофільство — термін, що означає любов та/або приязнь до України, українців.

Українофобія - агресивне несприйняття існування України, її суверенітету, української нації; зверхність, ворожість до українців як народу, до української культури, мови, історії, традицій, менталітету; ненависть до всього українського, заперечення існування української нації.

Український авангард — течія в українському модерному мистецтві 1910 —1930 років, сформована в процесі поєднання європейського модернізму з традиціями народного мистецтва. Представлена творами кубізму, футуризму, фонізму.

Українська нація — термін, що означає спільноту етнічних українців як в Україні так і за рубежем.

Українці - корінне населення України, найбільша етнічна спільнота на території України.

Футуризм – художній напрямок авангардного європейського мистецтва, пройнятий «динамічним духом промисловості й техніки», естетизації урбаністики, механічних приладів, а звідси й прагненням заперечення усіх традиційних естетичних, етичних та соціальних норм, які заважають технічному прогресу, в тому числі, академічної міфологічності, сентиментальної оповідальності, імпресіоністичної емоційності, символічного містицизму.

Цінності – ідеальні уявлення, що формують світогляд та підпорядковують інтереси та потреби, обов'язки та ідеали, прагнення та мотивації у становленні особистості та суспільства.

VI. ОРІЄНТОВНІ ТЕСТИ з Історії української культури

(Повний пакет тестів з «Історії української культури» розміщено у системі d-learn. Тести періодично оновлюються за ступенем складності).

Тестовий контроль знань – додатковий результат оцінювання знань до практичних занять.

Приклади тестових завдань

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ТЕСТУ «Архаїчні культури на території України»

1. Трипільці будували поселення у формі

кола

прямокутника

квадрата

ромба

2. Імовірно, що скіфський Гелон був розташований на території археологічної пам'ятки ...

Більське городище

Товста могила

Кам'яна могила

курган Солоха

3. «Золота пектораль» – це пам'ятка ...

скіфської культури

трипільської культури

черняхівської культури

зарубинецької культури

4. У давній слов'янській міфології богом вітру був:

Велес

Стрибог

Перун

Ярило

5. Грецький історик, який писав про давніх скіфів:

Геродот

Пліній Старший

Прокопій Кесарійський

Птолемей

6.Землеробські вірування давніх слов'ян пов'язані з культом:

Сонця

Місяця

Венери

Марса

7.Що покладено в основу археологічної періодизації стародавньої історії України ?

заняття первісних людей

матеріал, з якого виготовлялися знаряддя праці

зміна клімату на Землі

зміни зовнішнього вигляду людини

8.Давній кам'яний вік – це ...

мезоліт

неоліт

палеоліт

енеоліт

9.Трипільська культура — археологічна культура часів ...

палеоліту

мезоліту

неоліту

енеоліту

10.«Трипільці» - це ...

самоназва древніх людей на території України

найменування, дане археологами

синонім «українці»

синонім «воїни»

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ТЕСТУ «Культура України періоду Київської Русі»

1.Алфавіт, який покладено в основу кирилиці:

англійський

латинський

грецький

арабський

2.Твори давньоруського героїчного епосу, що прославляють здебільшого подвиги народних героїв-богатирів і втілюють патріотичні ідеї – це:

думи

билини

балади

поєми

3.У який період відбувалось будівництво Михайлівського Золотоверхого собору ?

988 – 995 рр.

990 – 1054 рр.

1054 – 1110 рр.

1108-1113 рр.

4.До якого музичного інструмента схожий давньоруський інструмент гудок ?

флейта

скрипка

цимбали

гуслі

5.Коли відбувся Великий Церковний Розкол?

950 р.

988 р.

1054 р.

1079 р.

6.Яка ікона послужила основою цілого ряду ікон й отримала назву «Замилування» ?

Холмська Богородиця

Почаївська Богоматір

Володимирська Богоматір

Волинська Богоматір

7.Назвіть місто, з яким своєю пишністю змагався Древній Київ ?

Херсонес

Афіни

Константинополь

Рим

8.Православний монастир, заснований в 1051 р. монахами Антонієм і Феодосієм, називався ...

Почаївський монастир

Скит Манявський

Києво-Печерський монастир

Видубицький монастир

9.У куполі Святої Софії знаходиться зображення ...

Богородиці Оранти

Христа Пантократора

Князя Володимира Великого

Княгині Ольги

10.Остромирове Євангеліє датується:

початком XI століття

1056 – 1057 рр.

1073 – 1076 рр.

1185 - 1186 рр.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ТЕСТУ «Культура України періоду Київської Русі»

1.Архімандрит Єлисей Плетенецький вважається засновником першої в Україні паперової фабрики. Він також заснував друкарню ...

при Києво-Печерському монастирі

при Почаївському монастирі

при Манявському монастирі

при Острозькій академії

2.Він походив із роду Рюриковичів; був одним із найвпливовіших військово-політичних діячів Речі Посполитої, його вважали «некоронованим королем»; понад три десятиліття (з 1576 р. і до самої смерті) очолював Київське воєводство.

Гедеон Четвертинський

Костянтин Острозький

Ярема Вишневецький

Станіслав Потоцький

3.«Ключ царства небесного» – перша друкована пам'ятка української полемічної літератури. Хто автор ?

Герасим Смотрицький

Мелетій Смотрицький

Іван Вишенський

Христофор Філалет

4.Палац Корнякта (Королівська кам'яниця) відома пам'ятка архітектури Львова. Який мистецький стиль даної архітектурної споруди ?

візантійський

готичний

ренесансний

бароковий

5.Явище в історії культури, при якому її діячі шукають в античності зразки для наслідування і намагаються їх відродити, – це:

Романтизм

Бароко

Ренесанс

Просвітництво

6.У якому році засновано Києво-Могилянську колегію ?

1632

1634

1640

1645

7.Роки існування Речі Посполитої ,до складу якої входили українські та інші землі, - ...

1569 – 1795

1596 – 1648

1545 – 1820

1606 – 1720

8. Державний та релігійний діяч Речі Посполитої, клірик православної церкви (до 1596 р), засновник «батько» греко-католицької церкви. Про кого йде мова ?

Іпатій Потій

Йов Борецький

Петро Могила

Мелетій Смотрицький

9. Внаслідок утворення Речі Посполитої на українських теренах був адміністративний поділ за ...

фільварками

воєводствами

губерніями

містами

10. Іван Франко писав: *«Славний князь... Він то зрозумів, що без просвіти Русь не може двинутись з упадку і православ'є не може остатись перед напором латинства. І ось він великим коштом завів у своїм місті (...? – ред.) вищу школу, або, як тоді звали, «академію». ... Він запросив до її (академії – ред.) ведення славного грецького ученого Кирила Лукаріса, що опісля був патріархом константинопольським. Побіч нього працювали як учителі при тій школі також розумні й учені русини: Герасим Смотрицький, отець славного Мелетія Смотрицького, і галичанин Іван Княгиницький».* **Про кого схвально відгукувався Іван Франко ?**

про Петра Могили

про Яна Замоїського

про Костянтина Острозького

про Юрія Дрогобича

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ТЕСТУ «Культура України періоду бароко»

1. Школа, яка готувала співаків та музикантів для Петербурзької придворної капели існувала у:

Львові

Києві

Батурині

Глухові

2. Останній Гетьман України:

Павло Полуботок

Олексій Розумовський

Кирило Розумовський

Іван Мазепа

3. Який жанр виникає в українській літературі після прийняття Брестської унії ?

літопис

героїчний епос

історична лірика

полеміка

4. Як називався українській мандрівний ляльковий театр, що ставив п'єси, пов'язані із біблійним різдвяним сюжетом ?

містерія

вертеп

амфітеатр

трагедія

5. Хто з українських просвітителів створив ідею «спорідненої праці»?

Г. Сковорода

С. Яворський

Ф. Прокопович

Ю. Дрогобич

6. Хто автор історичного твору «Синопис» ?

Григорій Граб'янка

Інокентій Гізель

Самійло Величко

Іван Мазепа

7. Зображення на полотнах з релігійною тематикою замовників та їх близьких, конкретних історичних діячів та їх оточення – це зображення ...

донаторів

душпастирів

святих

ієреїв

8. Життя і діяльність Г. Сковороди припадає на епоху:

Романтизму

Просвітництва

Ренесансу

Модерну

9. Як називалась перша друкована книга в Україні:

«Псалтир»

«Апостол»

«Острозька Біблія»

Реймське Євангеліє

10. Народна картина, яка зображала улюбленого героя українців у добу козацтва, називалася:

«Іван Мазепа»

«Байда»

«Козак Мамай»

«Богдан Хмельницький»

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ТЕСТУ «Національно-культурне відродження» :

1. Парк «Софіївка», заснований у 1796 – 1802 рр., знаходиться у ...

м. Полтава

м. Біла Церква

м. Умань

м. Одеса

2. Яке українське місто в історії минулого носило назву «Катеринослав» ?

Одеса

Полтава

Дніпро

Чернігів

3. За проектом якого архітектора було збудовано споруду Національного оперного театру (Київ) ?

Вікентій Беретті

Віктор Шретер

Владислав Городецький

Бартоломео Растреллі

4. За проектом якого архітектора було збудовано головний корпус Київського університету імені Тараса Шевченка ?

Вікентій Беретті

Віктор Шретер

Георгій Шлейфер

Владислав Городецький

5. За проектом якого архітектора було збудовано „Будинок з химерами” у Києві:

Вікентій Беретті

Віктор Шретер

Вячеслав Городецький

Іван Штром

6. Який храм був збудований у 1862 – 1896 рр. ?

Софійський собор (Київ)

Михайлівський Золотоверхий собор (Київ)

собор святого Юри (Львів)

Володимирський собор (Київ)

7. Художній напрям, який оспівував прийдешню індустріальну епоху, прославляючи швидкість машин і ритмів життя ?

експресіонізм

імпресіонізм

футуризм

еклектика

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ТЕСТУ «Українська культура періоду ХХ ст.»

1. Григорій Гурійович Верьовка - ....

український композитор і хоровий диригент педагог

видатний письменник, поет

ієрарх УГКЦ

громадський і політичний діяч УНР

2. Михайло Бойчук - ...

український художник, маляр-монументаліст, засновник самобутньої школи українського мистецтва

видатний письменник, поет

ієрарх УГКЦ

громадський і політичний діяч Карпатської України

3.Першим звуковим фільмом Одеської кінофабрики був фільм ...

«Зачарована Десна» — російський радянський художній фільм 1964 року, кіноповість за однойменним твором Олександра Довженка

«Земля» - українсько-російський радянський художній німий фільм

«Звенигора» - українсько-російський радянський німий художній фільм

«Коліївщина» за сценарієм Івана Кавалерідзе на основі поеми «Гайдамаки» Тараса Шевченка

4.У серпні 1918 року після проголошення незалежності України та утворення УНР на чолі з Павлом Скоропадським з'являється указ Скоропадського про українізацію кіно. Яка назва першої української кіностудії ?

Одеська кіностудія

Українфільм

Національна кіностудія художніх фільмів імені Олександра Довженка

Львівська кіностудія «Галичина-фільм»

5.«Рідна мати моя, ти ночей не доспала, Ти водила мене у поля край села, І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала, І рушник вишиваний на щастя дала ...» ? Хто автор слів пісні «Про рушник» (музика Платона Майбороди) ?

М. Рильський

В. Сосюра

А. Малишко

П. Тичина

6.Масове знищення культових споруд (храмів, монастирів) у Радянській Україні розгорнулося у період ...

10-х років

20-х років

30-х років

80-х років

7.Метафора «розстріляне відродження» належить ...

Михайлу Грушевському

Єжи Гедройцю

Івану Драчу

Вячеславу Чорноволу

8. Яка друга назва духовно-культурного та літературно-мистецького покоління «Розстріляне відродження» ?

«Червоний ренесанс»

«Червона калина»

«Молодняк»

«Пролетарі»

9. Першим урбаністичним романом в українській літературі вважається роман «Місто». На відміну від традиційної селянської і соціальної тематики, акцент у творі переноситься на урбаністичну проблематику; порушуються філософські питання буття, аналізується психіка героїв, а конфлікт розгортається між людьми з різними світоглядами. Хто автор роману «Місто» ?

Валер'ян Підмогильний

Михайль Семенко

Марко Вороний

Микола Зеров

10. Представник «розстріляного відродження», автор сатиричної комедії «Мина Мазайло» (1929 р.), в контексті якої йдеться про трагічність становлення української мови й зацькованого народу – це ...

Пантелеймон Куліш

Микола Куліш

Євген Плужник

Микола Зеров

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ТЕСТУ «Українська культура початку ХХІ ст. в Україні»

1. Який короткометражний фільм виборов «Золоту пальмову гілку» на Каннському кінофестивалі у номінації короткометражок у 2011 року (режисер Марина Врода) ?

«Структура кави або Абзац»

«Крос»

«Хата при дорозі»

«Незламні»

«Майже кохання»

2.Поняття, яке має місце в сучасному українському кіновиробництві, що включає презентацію фільму, кінопроектів на початкових стадіях виробництва для потенційних інвесторів та представників кіноіндустрії – це ...

стартап

пітчінг

ребрендинг

копірайтинг

3.«Тіні забутих предків» — український молодіжний містичний трилер, знятий ...

Оленою Фетісовою

Ахтемом Сеїтаблаєвим

Олесем Янчуком

Любомиром Левицьким

4.Перший український багатосерійний анімаційний серіал, знятий після здобуття Україною незалежності за мотивами сатиричної поеми-казки Івана Франка на замовлення Всеукраїнського товариства «Просвіта» (2005 – 2007 рр.) –

«Лис Микита»

«Коли ще звірі говорили»

«Каменярь»

«Правда і кривда»

5.Який телевізійний жанр показує дії групи (або груп) людей у наближеній до життя обстановці (різновид розважальної телевізійної передачі та онлайн-трансляції) ?

реаліті-шоу

теле-марафон

репортаж

«мільні опери»

6.Один із найстаріших аукціонних домів світу, на якому у 2009 р. вперше з часів незалежності України було офіційно представлено роботи українських художників ?

Euro-art

Dukat-art

Christie's

Sotheby's

7.Український художник, автор проекту «Каляки-маляки», в якому відображені не дитячі малюнки, а проекція несвідомого – це ...

Ілля Чічкан

Олександр Ройтбурд

Арсен Савадов

Іван Марчук

8.Хто є засновником напрямку «Paradise art» (райське мистецтво), в якому примітивізм, яскравість, чистота та насиченість кольорів, площинність зображень наочно відбивають прагнення людиною краси та спокою на межі епох ?

Віктор Сидоренко

Євген Лещенко

Ілля Чічкан

Олександр Ройтбурд

9.Який напрям архітектури демонструє максимально спрощені форми будівель, відсутність декору, стриманість в кольорах ?

конструктивізм

мінімалізм

хай-тек

еко-тек

10.Українські архітектори:

Олександр Комаровський, Олександр Донець, Сергій Бабушкін, Вадим Жежерін

Юрій Іздрик, Тарас Прохасько, Галина Петросаняк, Марія Микицей

Олена Фетісова, Ахтем Сеїтаблаєв, Олесь Янчук, Любомир Левицький

Віктор Гурняк, Василь Пилип'юк, Приймак Богдан, Тарас Хлібович

VII. ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З «Історії української культури»

1. Предмет та завдання вивчення «Історії української культури», взаємозв'язок з іншими дисциплінами.
2. Категорійно-понятійний словник до вивчення «Історії української культури».
3. Визначення поняття «культура».
4. Функції культури.
5. Види культури, характеристики.
6. Цінності української культури.
7. Трипільська культура.
8. Період кіммерійської культури на території України.
9. Період скіфської культури на території України.
10. Період сарматської культури на території України.
11. Культура антів і слов'ян на території України.
12. Походження назви «Русь», «Україна», українці.
13. Видатні постаті киево-руської культури.
14. Писемність та освіта княжої доби.
15. Оригінальна література Княжої доби.
16. Літописання Княжої доби.
17. Перекладна література княжої доби.
18. «Бджола» як видатна пам'ятка перекладної літератури в культурі Київської Русі.
19. Пам'ятки сакральної та світської архітектури Київської Русі.
20. Відомі іконописні пам'ятки періоду Київської Русі.
21. Здобутки Галицько-Волинської культури.
22. Гуманістичні ідеї, ренесансна філософія в Україні.
23. Освіта України періоду XIV – поч. XVII ст.
24. Друкарська справа в Україні, перші друковані книги.
25. Полемічна література в культурі українського Ренесансу.
26. Українська ренесансна ікона.
27. Архітектурні пам'ятки періоду «українського ренесансу»
28. Умови розвитку культури України в період XVII – XVIII століть.
29. Напрями бароко в українській культурі.
30. Українське архітектурне бароко: етапи розвитку
31. Діяльність Києво-Могилянської академії.
32. Умови розвитку української культури XIX – початку XX століття.
33. Національно-культурне відродження в Україні XIX – поч. XX ст. : етапи розвитку.
34. Розвиток освіти і науки XIX – поч. XX ст.
35. Художні стилі і напрями української культури XIX – поч. XX ст.
36. Архітектура в Україні XIX – поч. XX ст.
37. Образотворче мистецтво в українській культурі XIX – поч. XX ст. : видані представники.
38. Розвиток професійної української національної музики.
39. Культура України за доби тоталітаризму.
40. Діячі української культури в еміграції
41. Шестидесятники.
42. Українська культура другої половини XX ст.
43. Українська література: новітній період впливу на розвиток культури.
44. Роль релігії та церкви в новітній культурі України.
45. Розвиток музейної справи в Україні (на прикладі музеїв м. Івано-Франківська)
46. Розвиток театральної справи в Україні (на прикладі творчості Івано-Франківського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені Івана Франка)

47. Етнодизайн в новітній художній культурі України
48. Вокальні й хореографічні колективи Прикарпаття та інших регіонів України.
49. Меценатство в українській культурі: значення і перспективи.
50. Культурні здобутки рідного краю: перспективи розвитку.

VIII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання всіх видів поточного і підсумкового контролю диференційоване і проводиться за 100 бальною шкалою ECTS.

Оцінка ECTS	Національна шкала		Університетська шкала
A	5 «відмінно»	зараховано	90 – 100
B	4 «добре»		80 – 89
C			70 – 79
D			60 – 69
E	3 «задовільно»		50 – 59
FX	2 «незадовільно»	не зараховано	26 – 49 (з можливістю повторного складання)
F			1 – 25 (з обов'язковим повторним курсом)

8.1. Принцип розподілу балів з «Історії української культури».

Лекції	Семінарські заняття (форми роботи)	Допоміжний результат (до семінарських занять).	КСР	Залікова оцінка
	Есе, усні відповіді, повідомлення, участь у бесідах, презентації до поточних питань.	Тестування d-learn	Підсумковий тестування / підсумкова творчо-пошукова презентація (за вибором студентів)	100
100	100 максим. бал за заняття	100 максим. бал за заняття	100 максимальний бал	
–	Вага оцінки в підсумку	Вага оцінки в підсумку	Вага оцінки в підсумку	
0	30	60	10	

Оцінювання знань і вмінь студентів відбувається на семінарських заняттях.

Залікова оцінка – сума поточних максимальних балів за кожен вид оцінювання.

ІХ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА, РЕСУРСИ з «Історії української культури»

9.1. Підручники:

1. Історія української культури: Курс лекцій (під загальною редакцією С.О.Костилюєвої. – К., 2010. – 334 с. URL.: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/21023/1/Pidruchnyk%28Final12%29-3.pdf>
2. Історія української культури: Навчально-методичний посібник з дисципліни / Укл. Петренко І.М., Сарапин В.В. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2012. – 504 с. URL.: <http://www.culture.puet.edu.ua/files/iuk.pdf>
3. Історія української культури: Навчальний посібник ... / Ю.О.Шабанова, Н.Ю.Тарасова, О.Я. Дичковська. – Дніпропетровськ, 2012. – 141 с. URL.: <https://filosof.nmu.org.ua/ua/Textbooks/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8.pdf>
4. Хома І. Я. Історія української культури: навч. посібник / І.Я. Хома, А.О. Сова, Ж.В. Мина; за ред. І.Я. Хоми. – Львів, 2012. – 356 с. URL.: <http://194.44.152.155/elib/local/r39.pdf>
5. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович — К., 1998. — 728 с. URL.: <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>

9.2. Додаткова література:

1. Баран Володимир Данилович. Етногенез українського народу. URL.: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Etnogenez_ukr_narodu
2. Галушко К. Що означала назва “Україна” протягом століть? URL.: <http://likbez.org.ua/ua/chto-oznachalo-nazvanie-ukraina-na-protyazhenii-stoletiy.html>
3. Залізник Л.Л. Етногенез українців та їхніх сусідів з позицій сучасної етнології / URL.: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10720/Zaliznyak_Etnohenez_ukrayintsiv_yikhnikh.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. Звід пам'яток історії та культури України м. Львів. Т. 1 . с. 666. URL.: <http://history.org.ua/LiberUA/ZvidLviv/ZvidLviv.pdf>
5. Звід пам'яток історії та культури України: енциклопедичне видання двадцяти восьми томах. – Київ, 1999. – Кн. І, ч. І. А — А. – 604 с. URL.: https://shron3.chtyvo.org.ua/Horbyk_Viacheslav/Zvid_pamiatok_istorii_ta_kultury_Ukrainy_Kyiv_Kn_1_ch_1_A_L.pdf?
6. Кириченко Ю. Т. Концепції етногенезу українського народу в історичних інтерпретаціях // Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». - Випуск 107. – С.125 – 128.// https://shron1.chtyvo.org.ua/Kyrychenko_Yuliia/Kontseptsii_ethnogenezu_ukrainskoho_narodu_v_istorychnykh_interpretatsiakh.pdf?PHPSESSID=phn2mu39glge75dfmq2m066q46
7. Плахонін А. Який зміст вкладався у назву “Україна” за часів Давньої Русі? URL.: <http://likbez.org.ua/ua/kakoe-soderzhanie-vkladyvalos-v-slovo-ukraina-vo-vremena-drevney-rusi.html>
8. Стаценко Д. Слово і назва «Україна»: історіографія питання. URL.: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2021/04/21/159326/>
9. Українська культура в іменах. Довідник [для студ. усіх спеціальн.] / О. О. Петутіна, Н. В. Вандишева-Ребро, О. В. Голозубов [та ін.].— Харків, 2017. – 303 с.